

**COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN
2015-23**

**Verslag van de Commissie Welstand en Monumenten,
gehouden op dinsdag 1 december 2015 in het Stadskantoor te Utrecht**

Aanwezig: T. Frantzen, voorzitter, de leden M. Cramer, H. van Dijk, N. Eerens, J. Kamphuis, H. Kijne en M. Reniers, M. Bracht (afdeling Stedenbouw), B. van Santen (afdeling Erfgoed), M. van der Wiel (secretaris) en C. Boogert (uitvoerend secretaris)

OVERZICHT VERSLAG

- A Ingekomen stukken en mededelingen
- B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 17 november 2015
- C Algemeen
- D Bouwplannen
 - D1 Neude 11 - Oudegracht 112
 - D2 Fentener van Vlissingenkade - Kanaalweg
 - D3 Churchillaan
 - D4 Perronlaan – Cartesiusdriehoek
 - D5 Rijnweide
 - D6 Vinkenburgstraat 17
 - D7 Willemsplantsoen 1, 1C, 2 en Mariahoek 9 (Rijksmonument)
 - D8 St.-Maartendreef
- E Nagekomen plannen
 - E1 Lange Nieuwstraat 119
 - E2 Zwaansteeg 18-20
- F Overige bouwplannen
 - Plannen met preadvies, lijst d.d. 26/11 2015
- G Reclames
 - G1 Hoge Woerdplein 1
- H Rondvraag en sluiting

A Ingekomen stukken en mededelingen

Geen onderwerpen.

B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 17 november 2015

De notulen van 17/11 2015 worden met enkele aanpassingen vastgesteld.

C Algemeen

Geen onderwerpen.

D Bouwplannen

D1 Neude 11 - Oudegracht 112 (Rijksmonument)

(B) *Voorlopig ontwerp herbestemming hoofdpostkantoor – interne veranderingen casco*

Aanvraag: ASR Vastgoedontwikkeling

Ontwerp : Zecc Architecten

(notulen 14/01 2014 en 17/11 2015)

Architect Kellerhuis licht toe dat bij de ombouw tot bibliotheek, naast de monumentale centrale hal, ook omliggende ruimten publiekstoegankelijk worden. In dat kader is de zichtrelatie tussen ruimten het belangrijkste thema in het ontwerp. Om de gebruiksmogelijkheden van de centrale hal te verbeteren wordt de omloop door doorbraken vrij gemaakt. In de wand die de omloop rond de centrale hal scheidt en waarachter de roltrappen komen te liggen, wordt het metselwerk onder de drie bogen grotendeels vervangen door glaspuien. Hetzelfde gebeurt bij de middelste van de drie bogen in de wand naar de horecavoorziening. Op de begane grond, eerste en tweede verdieping wordt de zichtrelatie tussen omloop en de omliggende ruimten ook vergroot. Door het heropenen van bestaande vensters wordt op de tweede verdieping het zicht vanuit de omloop op de centrale hal hersteld.

Reactie van de commissie

De commissie heeft waardering voor de aanpak waarbij het behoud van de centrale hal wordt gewaarborgd. Zij heeft echter wel bezwaren tegen de hoeveelheid en grootte van de voorgestelde doorbraken: hierdoor gaat de hiërarchie van ruimtes in het gebouw verloren. Deze wordt op diverse manieren beleefd o.a. ook door het type entrees: via een lage ring komt de bezoeker in de overweldigende hal. Dit is een van de kwaliteiten die behouden dient te blijven. De extra lichtinval via het nieuwe trappenhuis beïnvloedt het lichteffect van het glasdak nadelig. Tevens worden de moderne insnedes van de hal naar het trappenhuis als overmaats ervaren zullen worden zoals bedoeld en is de noodzaak ten behoeve van de routing niet overtuigend. Bouwkundig en monumentaal wordt over deze doorbraken opgemerkt dat door de omvang te veel historisch materiaal verloren gaat; architectonisch transformeert hier een muur teveel naar een reeks kolommen. De vormgeving van de invulling van deze doorgangen oogt kaal en is onvoldoende subtiel. Een aangepast plan wordt afgewacht.

D2 Fentener van Vlissingenkade - Kanaalweg

(Ont/ *Voorlopig ontwerp expeditiebrug*

St) Aanvraag: Gemeente Utrecht

Ontwerp : Arcadis Nederland

De ligging van de nieuwe hefbrug, dicht bij de bestaande, wordt bepaald door de logistiek op het Jaarbeursterrein. In het ontwerp verwijst architect Eulderink naar de bestaande hefbrug, met als doel ensemblevorming. Voornaamste uitgangspunt is functionaliteit in een terughoudende vormgeving en detaillering, ondergeschikt aan de Nelson Mandelabrug. Langs de brug wordt een balustrade van stalen strippen voorgesteld. De plannen voor verbreding en/of vervanging van de Nelson Mandelabrug zijn nog niet duidelijk.

Reactie van de commissie

De commissie meent dat er sprake is van een zorgvuldig vormgegeven brug, maar vindt het lastig beoordeelbaar: het ontwerp baseert zich op een ensemble met de belendende brug maar mogelijk verdwijnt deze in de toekomst. Zij adviseert de gemeente in dit kader om bij de toekomstige plannen het belang van deze ensemblewerking te onderkennen en voor de ontwikkeling van deze brug vast een doorkijk te organiseren (bijvoorbeeld met betrekking tot de positie van het bewegend deel). Uitgaande van het behoud van de Nelson Mandelabrug, meent de commissie dat de afstemming nog verbeterd kan worden zoals bijvoorbeeld in de vormgeving van de hekwerken. Daarnaast wordt om inzage gevraagd van alle noodzakelijke voorzieningen rond de brug zoals bebording en verkeersinstallaties. De commissie adviseert de noodzakelijke voorzieningen zoveel mogelijk te bundelen.

D3 Churchillaan

(Ont) *Definitief ontwerp nieuwbouw vier appartementengebouwen*

Aanvraag: Heijmans

Ontwerp : Klunder Architecten

(notulen 30/06 en 08/09 2015)

Architect Berghuis heeft de samenhang tussen de vier blokken vergroot door integrale toepassing van doorgaande betonbanden en de toepassing van twee metselwerkkleuren, die verwijzen naar de over- en achterliggende bebouwing. De blokken onderscheiden zich in de kleur van de omkadering van de entreepui en de halwanden. Boven de entreeur wordt in een glasprint de naamgever verbeeld van de straat. In de gevels aan de Churchillaan is de variatie vergroot door toevoeging van dubbele vensters in een willekeurig patroon. Geluidbelaste balkons zijn voorzien van glazen vouwpanelen. Door toevoeging van metselwerkpenanten op de parkeerlaag, zijn ook de gevels aan de noordzijde met het maaiveld verbonden. Op de uitbouwen van de linker twee blokken zijn gevelfragmenten toegevoegd om bouwvolume te suggereren ten behoeve van de aansluiting op de tweelaagse uitbouwen van de rechter twee blokken.

Reactie van de commissie

De commissie constateert dat de voorstellen zijn verbeterd. Er is nu sprake van een groot gebaar maar met verschillen. Zij behoudt echter haar zorgen over de gevels aan de Churchillaan: hierin wordt de gewenste alzijdigheid nog niet herkend en lijken het te duidelijk zijgevels. Mogelijk kan met het aanbrengen van meer reliëf/plastiek hier ook een voorgevel ontstaan. De metselwerkpenanten bij de parkeerlaag zijn te smal om het gebouw op de grond te zetten; meer wandvorming is hier gewenst. De geluidwerende voorzieningen op de balkons zijn voorstelbaar, maar hebben een stevigere beëindiging nodig. De portalen bij de dakterrassen als referentie naar de uitbouwen worden niet noodzakelijk geacht; een goed vormgegeven dakterras volstaat. Met de keuze baksteen wordt ingestemd, de terreininrichting wordt tegemoet gezien.

D4 Perronlaan – Cartesiusdriehoek

(O) *Ontwerp ca 310 vrije sector huurappartementen*

Aanvraag: Keystone Vastgoed

Ontwerp : OPL Architecten / Deltavormgroep

(notulen 17/11 2015)

De vierlaagse appartementenblokken langs het spoor zijn in een lijn gelegd. De twee u-vormige drielaagse blokken zijn in het aangepaste voorstel als gesloten blokken vormgegeven. Onderdoorgangen en de zone tussen deze blokken bieden zicht op het CAB-gebouw. De hoofdentrees liggen aan de onderdoorgangen en de voordeuren en galerijen aan het binnengebied.

De gekoppelde galerijen van de bebouwing langs het spoor zijn voorzien van een glazen geluidschermgevel; de glazen hoofdentrees liggen op de koppen. Stevige metselwerkportalen met uitkragende balkons tussen de poten bepalen het gevelbeeld aan de straat. Daarnaast worden de blokken geparcelleerd door verticale puistroken. De inrichting van de openbare ruimte krijgt een overwegend groen karakter met verschillende gebruiksfuncties. De ruimte tussen bebouwing en spoordijk wordt als tweezijdige parkeervoorziening ingericht.

Reactie van de commissie

De commissie meent dat de aanpassingen hebben geleid tot een helderdere stedenbouwkundige opzet. Geadviseerd wordt om bij de inrichting van de tussenzone de rijweg minder prominent te laten zijn en meer als zichtzone (reductie bomen) en verblijfsgebied in te richten. Daarnaast zou het een verrijking voor de levendigheid en het gebruik kunnen zijn door op de begane grond de voordeuren van de twee blokken aan de straatzijde te plaatsen.

In het blok langs het spoor gaat de gekozen parcellering in combinatie met de plaatsing van de entrees ten koste van de stedenbouwkundige opzet door de schaalvergroting die optreedt. Ook architectonisch wordt het beeld onduidelijk door de concurrentie tussen de portalen en de glazen insnedes. Geadviseerd wordt de ingangspartijen leidend te laten zijn voor de opdeling. In het huidige voorstel lijkt de glazen kopoplossing lijkt overbodig: een metselwerk kop met entree oogt herkenbaarder en steviger in relatie tot complex en omgeving. Een aangepast plan wordt tegemoet gezien.

D5 Rijnweide

(R) *Voorlopig ontwerp seniorenwoningen*

Aanvraag: CZP investments

Ontwerp : Schippers Architecten / Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten
(notulen 13/05 2014 en 06/10 2015)

Architect Martina heeft het dakaccent ter plaatse van de hoofdentrees van de twee L-vormige blokken vervangen door een luifel en verticale metselwerkaccenten om het beeld rustiger te maken. Voor het overige zijn de gevels ongewijzigd.

Landschapsarchitect Hol licht het schetsontwerp voor de terreininrichting toe. Het U-vormige complex wordt op een grasmat geplaatst, met een groene omkadering van wisselend karakter. Haakse parkeerplaatsen liggen tegen de stevige houtwal. Mogelijke extra parkeerplaatsen zijn op de verstevigde grasstrook voor de entreegevels voorzien. Privé-buitenruimten op de begane grond worden door hagen omgeven. De gemeenschappelijke buitenruimte wordt als kijk- en gebruikstuin ingericht.

Reactie van de commissie

De commissie is van mening dat de terreininrichting in deze groene context is verbeterd. Het optioneel parkeren aan de voorzijde kan ten koste gaan van de beleving van de entree. De toegangen tot de fietsenkelders zijn niet optimaal, maar een alternatief lijkt niet voorhanden. Ondanks de aanpassingen, is het beeld van met name het drielaagse blok nog steeds niet overtuigend qua gevelindeling en volumeopbouw. De gekozen klassieke architectuurtaal leidt hier tot een lastige opgave in het oplossen van de asymmetrie. Het drielaagse gebouw mist in de gevelcompositie vooralsnog de rust die in het tweelaagse gebouw wel is bereikt. De commissie wacht een aangepast plan af, waarin zowel de vormgeving van het hogere is verbeterd en de architect erin is geslaagd er meer een complex van te maken.

D6 Vinkenburgstraat 17

(B) *Ontwerp horecagelegenheid en drie appartementen*

Aanvraag: ZZDP Architecten

Ontwerp : architect dhr Smit
(notulen 19/05 en 22/09 2015)

Het nieuwe gevelontwerp van de architecten Kaufmann en Smit is een compositie van verticale en horizontale natuurstenen lamellen, doorgezet in de eigentijdse attiek. Het ritme van de lamellen verwijst naar historische gevels in de omgeving. De deurstellen tussen de lamellen op de twee verdiepingen liggen diep terug. De smallere glazen stroken en natuurstenen panelen zijn minder ver naar achteren geplaatst. De terugliggende dakopbouw is met dezelfde middelen vormgegeven. Deze ligt in hetzelfde vlak als de verticale gevelstrook aan de steeg met de entree van de appartementen.

Reactie van de commissie

De commissie uit haar vertrouwen in de gekozen aanpak. Hoewel de architect kiest voor hedendaagse architectuur, is het een kansrijke ontwerprichting om het pand onderdeel te laten zijn van de gevelwand en het stadsbeeld.

De begane grondlaag hecht zich echter nog onvoldoende aan de bovengelegen verdiepingen vanwege de te grote mate van transparantie; de bovenbouw gaat 'zweven' boven een 'gat'. Daarnaast wordt opgemerkt dat de horizontale beëindiging ook een slag

behoeft, zowel als architectonische beëindiging als in combinatie met de opbouw. De schijf naast de steeg wordt niet als overtuigend ervaren.

De commissie adviseert de architect in de doorwerking de nuance en verfijning verder door te voeren en hierbij het op de grond staan van het pand en de beëindiging mee te nemen. Er wordt een voorkeur uitgesproken voor de uitwerking van de gevel waarbij de penanten haaks op de gevel staan omdat hierdoor in perspectief een dichtere gevel ontstaat gezien vanaf de Neude.

D7 Willemsplantsoen 1, 1C, 2 en Mariahoek 915-28504

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het vergroten en intern verbouwen van een rijksmonumentaal pand – Zalencentrum 'In de Driehoek'*

Aanvraag: Oud Katholieke Parochie van Utrecht

Ontwerp : TAK architecten

Om binnen ruimte te winnen worden in de voorgevel aan het Willemsplantsoen het bestaande portiek met ronde metselwerkboog en de diagonaal geplaatste buitentrap vervangen. Een traditioneel vormgegeven voordeur met metselwerkomschot en een haaks op de gevel geplaatste stenen trap met bordes worden ter vervanging voorgesteld. In de gevel van Mariahoek 9 wordt de voordien aanwezige buitendeur gereconstrueerd. Het gestukadoorde entreevolume van het zalencentrum wordt vervangen door een glazen pui in stalen beglazingsprofielen. Betonnen kaders achter de pui dragen het dak. In de achtergevel van het zalencentrum aan de steeg zijn, passend in het gevelpatroon, spleetvensters toegevoegd. In het interieur worden, met het oog op het gebruik, bestaande doorgangen verruimd. In een hoek van de Gertrudiskerk, grenzend aan het zalencentrum, worden een glazen lift en trap voorgesteld, ter ontsluiting van de toiletgroep in het souterrain vanuit het kerkgebouw.

Vanuit de afdeling Erfgoed bestaat geen bezwaar tegen de ingrepen.

Reactie vanuit de commissie

De commissie heeft grote twijfels of het ingediende voorstel leidt tot een verbetering van de huidige situatie. Zo wordt ondermeer betwijfeld of het beoogde pleineffect bereikt zal worden in het glazen entreevolume en of de transparantie bereikt wordt. De commissie vreest dat de getoonde glazen gevel eerder zal leiden tot een spiegelend donker vlak. De hoofdentree is niet goed herkenbaar en de ingreep om in de voorgevel van het belendende gebouw een nieuwe deur en bordes te plaatsen roept vragen op, mede in relatie tot die hoofdentree. Ook de in dit gebouw voorgestelde vervanging van de huidige balkons naar Franse balkons zal leiden tot een verarming van het gevelbeeld. Concluderend meent de commissie dat de huidige jaren '80 ingreep vanwege zijn bescheiden vormgeving passender is als secundair bouwdeel. Zij ziet de noodzaak van de veranderingen aan het belendende gebouw niet in als het niet leidt tot een verbetering van de huidige situatie.

Een aangepast plan wordt afgewacht.

D8 St. Maartendreef

(O) *Ontwerp renovatie*

Aanvraag: Portaal

Ontwerp : Mex Architects

(notulen 17/11 2015)

In het aangepaste voorstel heeft architect Stedehouder het souterrain aan de voorzijde toegankelijk gemaakt door een combinatie van hellingtrappen, haaks op en parallel aan de gevel, te plaatsen. Taluds verruimen het zicht op het kelderniveau en maken hekwerken overbodig. Het aan de achterzijde toegevoegde entree-element is in een materiaal voorgesteld met een in de langsrichting geplaatste buitentrap. De nieuwe witte kunststofkozijnen hebben een verdiepte profilering, de bewegende delen zijn donker van kleur. Het materiaal- en kleurenpalet ligt ter beoordeling voor.

Reactie van de commissie

De commissie meent dat de architect erin geslaagd is de ingrepen dichterbij de oorspronkelijke architectuur te brengen. Met de gekozen bemonstering wordt ingestemd. De orthogonale inrichting bij de entrees is een verbetering ten opzichte van de eerder getoonde diagonale versie. Ook de aanpassing van de entreepuien sluit beter aan op de rest van de gevel. Bij de uitbouwen aan de achterzijde is sprake van een zorgvuldige vormgeving. De aanvraag omgevingsvergunning wordt afgewacht.

E Nagekomen plannen

E1 Lange Nieuwstraat 119

15-29212

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het wijzigen van een zorginstelling naar 58 woningen*

Aanvraag: VORM Ontwikkeling

Ontwerp : A3 Architecten

(notulen 18/11 2014, 20/01, 10/3, 21/04 en 17/11 2015)

Naar aanleiding van de laatste planbespreking zijn de kozijnen van de onderste woonlaag in hout en de omkadering van gevelopeningen in de eindblokken en de raamdorpels in licht gekleurde kunststeen. De trap en hellingbaan voor de hoofdentree is volledig in steen uitgevoerd en voorzien van stenen balusters met metalen leuning. De baksteenbemonstering zal in een later stadium worden voorgelegd.

Conclusie

De commissie constateert dat de aanvraag voldoet aan redelijke eisen van welstand en adviseert positief. Met betrekking tot de oplossingen voor de trap annex hellingbaan suggereert zij een minder massieve uitwerking en wordt betwijfeld of deze aan het Bouwbesluit voldoet.

E2 Zwaansteeg 18-20

(B) *Kleurwijziging gevels woning*

Aanvraag: n.v.t.

(zie notulen 25/08 2015)

De eigenaren van de woning hebben de oorspronkelijke architect, de heer Van den Hou, benaderd voor een kleuradvies naar aanleiding van de gemeentelijke aanschrijving op de gele kleur vanwege klachten uit de omgeving. Voorgesteld wordt om ten behoeve van de plastic van de gevelopbouw de verschillende bouwvolumes – gelijk de originele bouw – een verschillende kleur te geven. De kleurstelling is echter meer aangepast aan deze tijd. Daarnaast is gezocht naar een kleurstelling die past in deze historische omgeving.

Conclusie

De commissie meent dat de architect erin is geslaagd een passende kleurkeuze te maken, echter de kleur geel is nog aan de felle kant. Een meer getemperde versie is gewenst. De kleuren (uit de Brillux gevelsystemenwaaier van Scala) geel (12.13.12), terracotta (24.13.21) en grijs (12.03.18) worden akkoord bevonden.

F Overige plannen

De plannen, genoemd in de lijst d.d. 26 november 2015, zijn met een preadvies van de secretaris aan de commissie voorgelegd. De leden van de commissie hebben besloten de advisering over te nemen. De preadvisering is verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria, zoals vastgelegd in de welstandsnota.

Samenvattend:

Open : Verandering en handhaving zijn beide mogelijk, zowel naar structuur als naar architectuur.

Respect : Essentiële eigenschappen van de aanwezige bebouwings- en omgevingskarakteristiek worden gerespecteerd.

Behoud : Behoud en herstel van het aanwezige bebouwingsbeeld en versterken van de bestaande of historisch bepaalde karakteristiek van stedenbouwkundige, architectonische, landschappelijke of cultuurhistorische aard.

Stimulans: Het gebied vraagt vanwege zijn bijzondere of markante karakter extra aandacht voor versterking en stimulering van het beeld.

Indien van toepassing, zijn de aanvragen getoetst aan de (welstands)criteria, zoals geformuleerd in de welstandsnota. De lijsten zijn ter inzage op het secretariaat en in te zien via de website <http://www.welstandutrecht.nl>.

G Reclames

G1 **Hoge Woerdplein 1**

15-27839

(R) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het aanbrengen van reclame (gevelreclame en baniers)*

Aanvraag: gemeente Utrecht

Ontwerp: SKETS architectuurstudio

Aan de noordzijde van het Castellum wordt op de gevel van het museumpaviljoen en op de ronde hoek van de houten omwalling de naamsaanduiding voorgesteld. Direct naast de hoek zijn op de omwalling zes banieren geplaatst. Op het plein voor het paviljoen is een getordeerde, acht meter hoge, verlichte bewegwijzeringszuil gepland.

Conclusie

De commissie adviseert om de signing te beperken bij de poort en niet tegen de houten castellumwand. De banieren op de hoek zijn mogelijk maar het is logischer ook deze meer nabij het poortgebouw te plaatsen. In de regel worden drie masten toegestaan, maar vanwege de uniciteit van het complex en de culturele bestemming kan met meer ingestemd worden. Wel wordt gesteld dat meerdere losse toegevoegde reclame-elementen rond het Castellum voorkomen moeten worden. De commissie heeft geen bezwaar tegen de gedraaide zuil aan de voorzijde.

H Rondvraag en sluiting

De volgende commissievergadering vindt plaats op 15 december 2015.

De voorzitter, T. Frantzen

De secretaris, M. van der Wiel

Per 1 juli 2004 wordt de welstandsadvisering verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria zoals geformuleerd in de welstandsnota 'De schoonheid van Utrecht' (vastgesteld door de raad van de gemeente Utrecht d.d. 24 juni 2004).

(O) = open (R) = respect (B) = behoud (St) = stimulans (Ont) = ontwikkelingsgebied